

Nervová sústava

Nervová regulácia

Funkcia - informácie o zmenách vonkajšieho a vnútorného prostredia:

- prijímať
- triediť
- spracovávať
- vytvárať výstupné signály
- privádzať ich k výkonným orgánom → primerane usmerňovať ich činnosť

Nervová regulácia v porovnaní s hormonálnou:

- rýchlejšia
- presnejšia (špecifickejšie pôsobenie ako hormóny)
- krátkodobý účinok
- s hormonálnou sústavou úzko súvisí → **neurohumorálny systém**

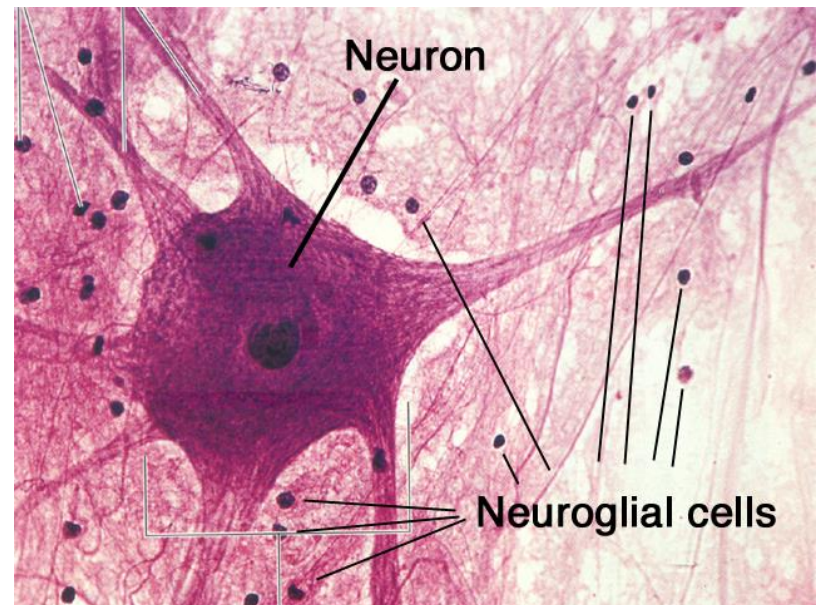
Nervové tkanivo

1. Neuróny

- Základná stavebná jednotka nervovej sústavy
- Schopnosť prijať, viesť a odovzdať nervový vzruch

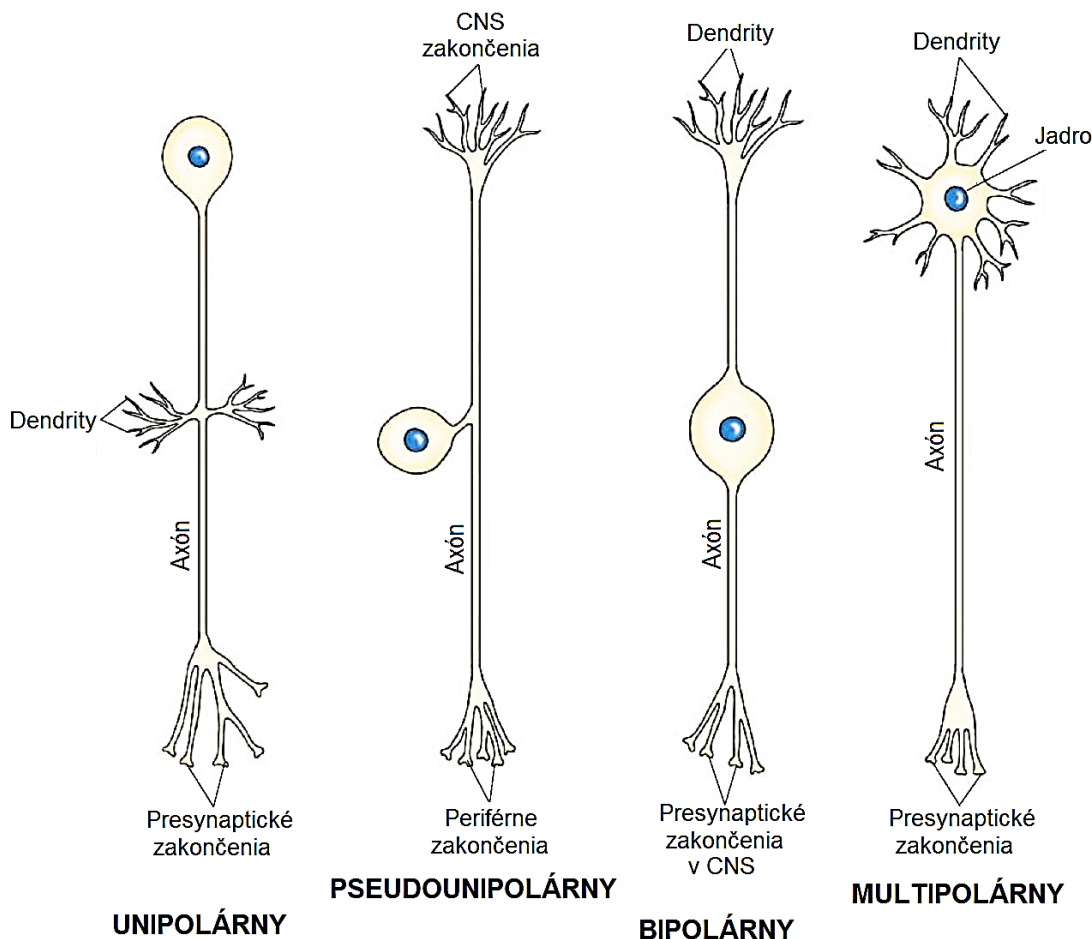
2. Gliové bunky = neuroglie

- Podporná a vyživovacia funkcia
- Regeneračná funkcia

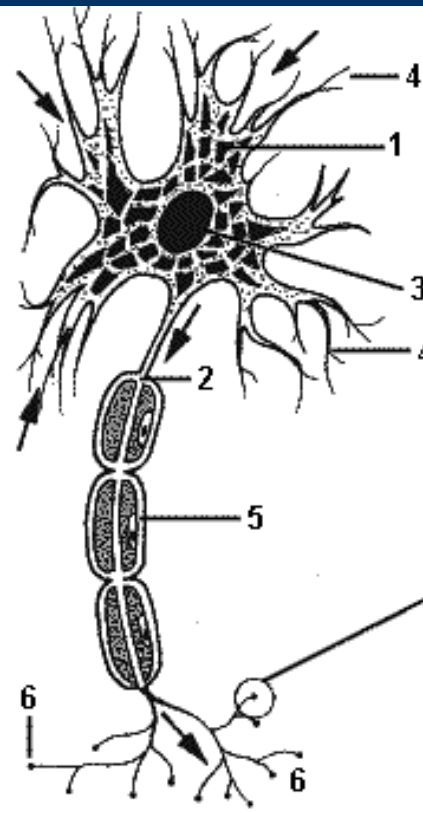
Základné typy neurónov

- **Unipolárne**
- len neurit
- **Pseudounipolárne**
- pôvodne jeden výbežok sa vetví na neurit a dendrit
- **Bipolárne**
- neurit a jeden dendrit
- **Multipolárne**
- neurit a viac dendritov

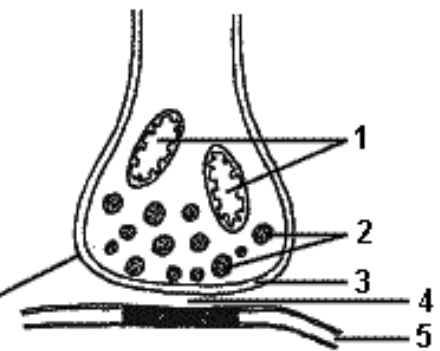
Stavba neurónu

- **Telo**
- **Výbežky:**
 1. **Dendrity**
 - Vedú vzruch do tela neurónu
 2. **Axón = neurit**
 - Vede vzruch z tela neurónu
 - Obalený myelínovou pošvou
- **Myelínová pošva**
 - Schwannove bunky + myelín
 - Ranvierove zárezy
- **Synaptické uzlíky**
 - Prenos vzruchu na inú bunku (neurón alebo svalová b.)
 - Mediátory = neurotransmitery (napr. acetylcholín, noradrenalín)

Obr. Štruktúra neurónu

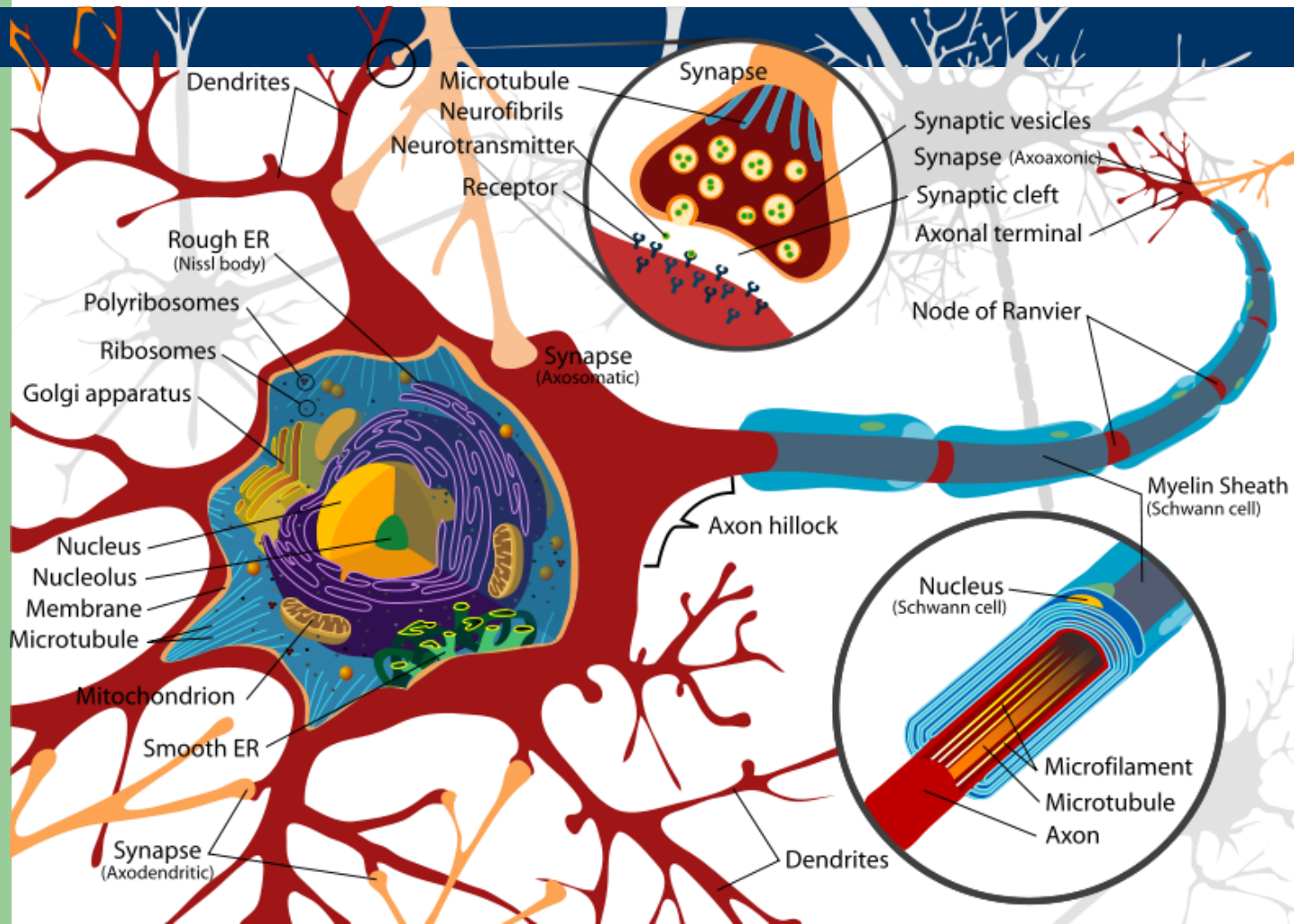
1 telo bunky, 2 neurit, 3 bunkové jadro, 4 dendrity, 5 obal neuritu, 6 synaptické uzlíky

Obr. Štruktúra synapsie

1 mitochondrie, 2 vaky s prenášačom (mediátorom), 3 presynaptická membrána, 4 synaptická štrbina, 5 postsynaptická membrána s receptorovou oblasťou

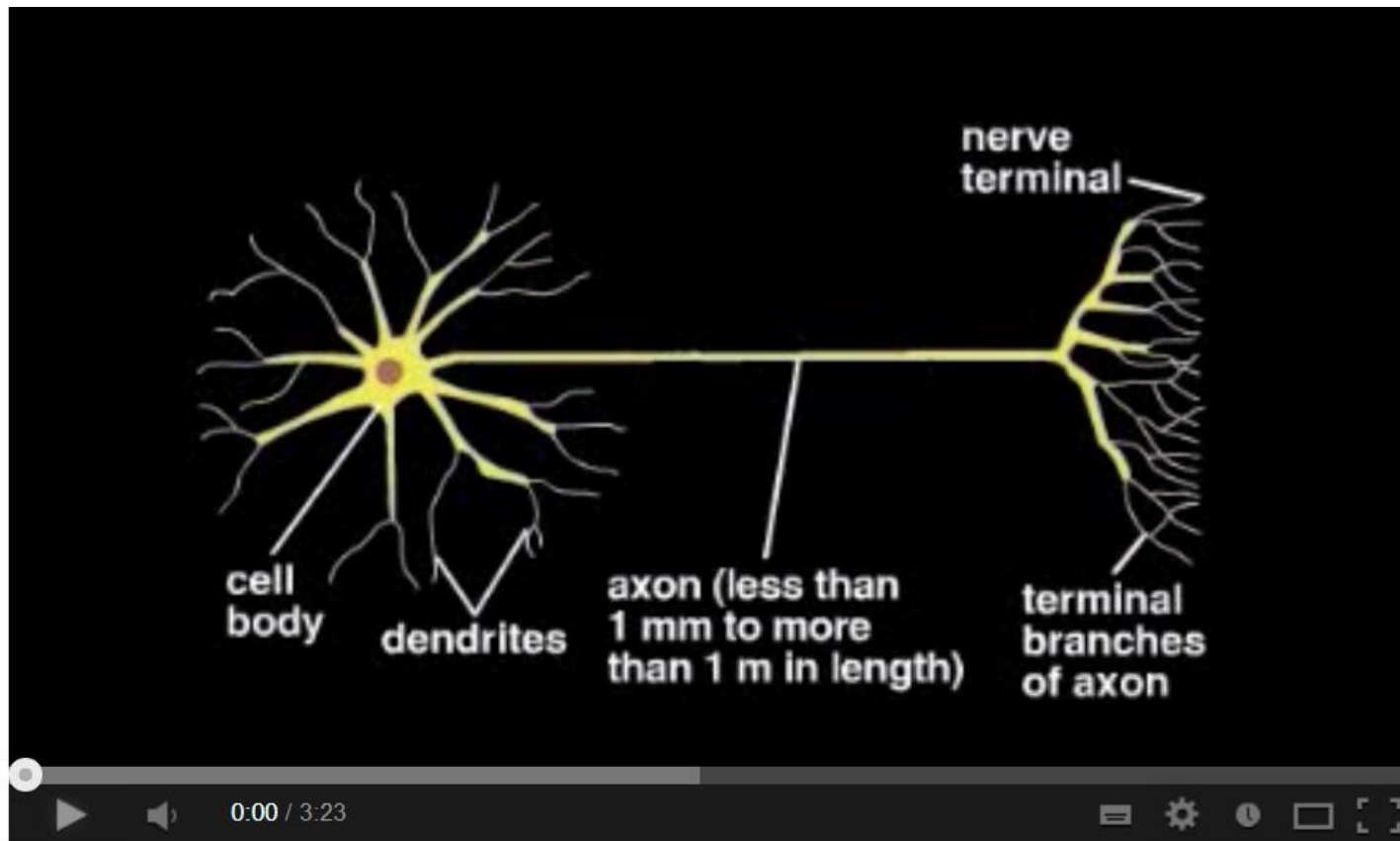
Stavba neurónu

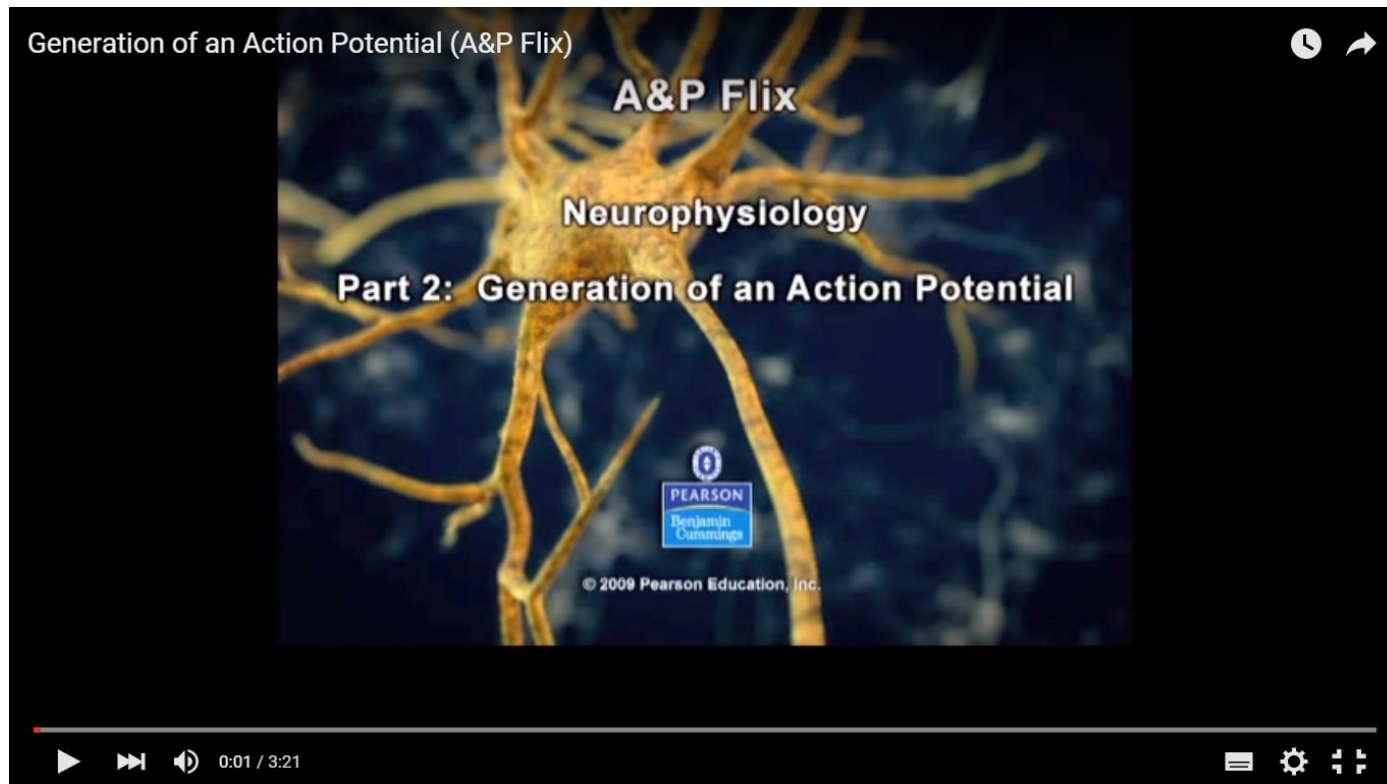
Prenos nervového vzruchu: princíp

- Z funkčného hľadiska - 3 úseky neurónu:
 1. **vstupný úsek** - oblasť dendritov a tela bunky
 2. **vodivý úsek** – neurit
 3. **výstupný úsek** - nervové zakončenia
- **vzruch** = prejav činnosti nervovej bunky
 - **základ jeho šírenia po nervovom vlákne:**
rýchly pohyb iónov K^+ a Na^+ cez polopriepustnú nervovú membránu
 - **v pokoji:** povrch **elektropozitívny**,
vnútro **elektronegatívne**
 - rozdiel obidvoch potenciálov = **pokojevý potenciál** (asi -70 až -80 mV)
 - **prechod vzruchu** po nervovom vlákne
 - priepustnosť membrány pre ióny K^+ a Na^+ sa zmení
 - rýchly pohyb iónov cez membránu
 - veľmi krátka elektrická aktivita = **akčný potenciál** (+30 mV).

Prenos nervového vzruchu: princíp

Prenos nervového vzruchu: iné pekné video 😊

Prenos nervového vzruchu: iné pekné video 😊

Propagation of an Action Potential (A&P Flix) 🕒 ➡

A&P Flix

Neurophysiology

Part 3: Propagation of an Action Potential

© 2010 Pearson Education, Inc.

Action potentials propagate in a continuous fashion in unmyelinated axons. Once an action potential is generated in the initial segment of the axon, it propagates the entire length of the axon.

▶ ⏭ 🔊 0:00 / 3:37 ☰ ⚙ ⏏

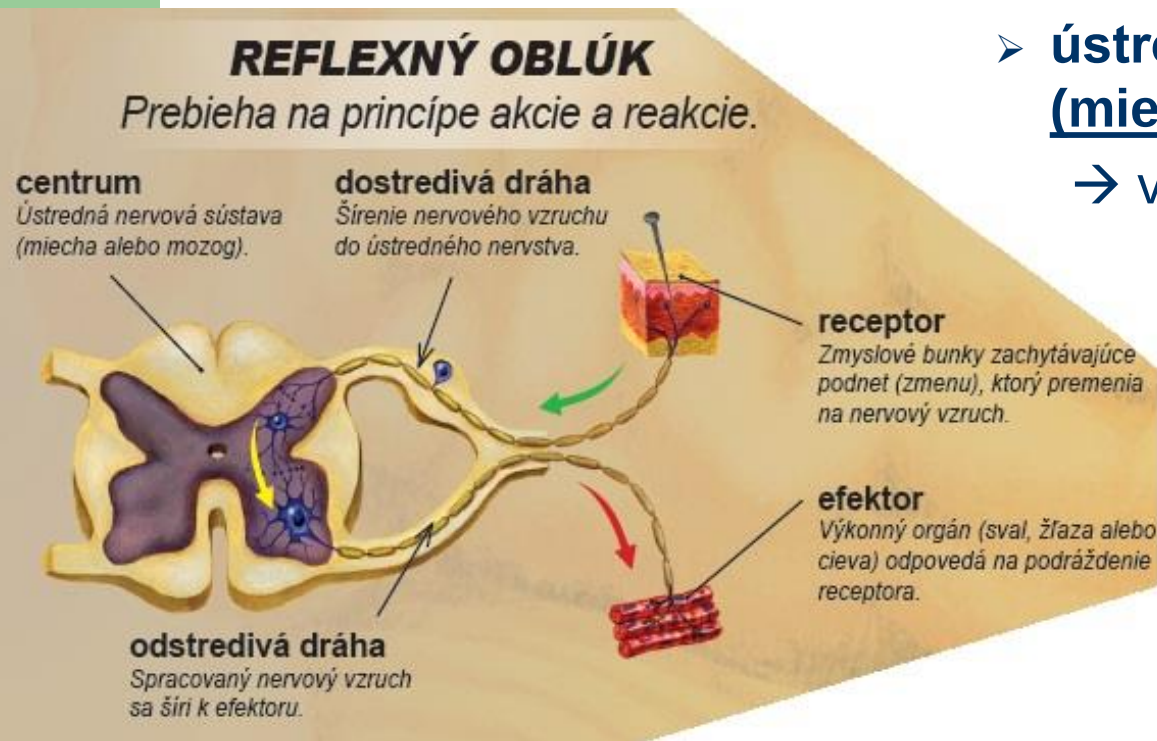
Prenos nervových vzruchov: reflexný oblúk

- Podráždenie zmyslových buniek – receptora
→ vzniká vzruch:

- dostredivé nervové vlákna
- ústredie nervovej sústavy
(miecha, mozog)

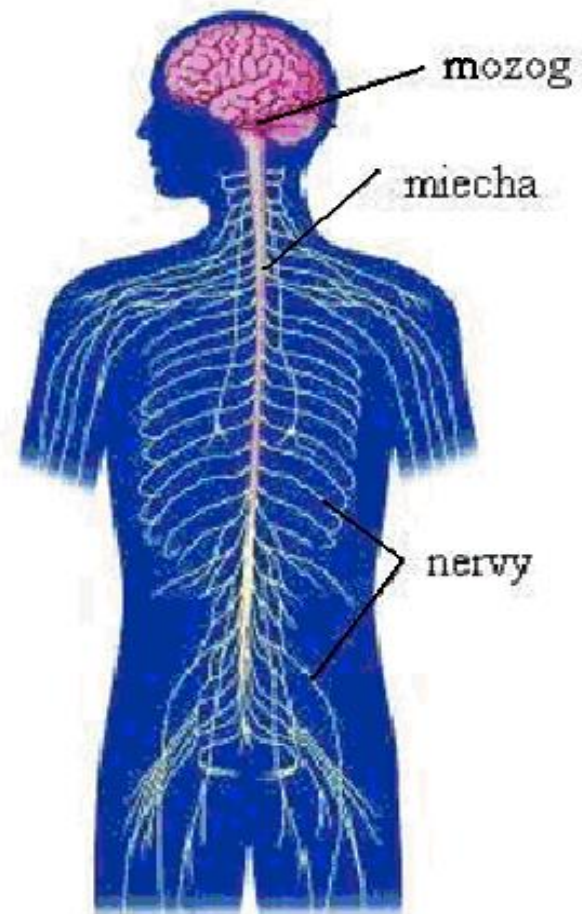
→ vznikne odpoveď:

- odstredivé nervové vlákna
- výkonný orgán – efektor
= svalové alebo žľazové bunky

Stavba nervovej sústavy

- **Ústredná nervová sústava (CNS)**
 - mozog
 - miecha
- **Obvodové (periférne) nervy**
 - podľa funkcie:
 - somatické
 - mozgové a miechové
 - autonómne (vegetatívne)
 - sympatikus, parasympatikus

Miecha (*medulla spinalis*)

- **Dĺžka:** asi 45cm
- **Uložená v chrbticovom kanáli**
- **Funkcia:**
 - reflexné centrá - pohyb končatín a trupu
 - bránicové, zrenicové a potové centrá
 - vyprázdňovanie močového mechúra a konečníka
 - ejakulácia, erekcia

- **Stavba: 1) Sivá hmota (vo vnútri)**
→ **telá neurónov**

- predné rohy – motorické neuróny
- zadné rohy – senzitívne neuróny
- v strede kanálik : mozgovomiechový mok (likvor)

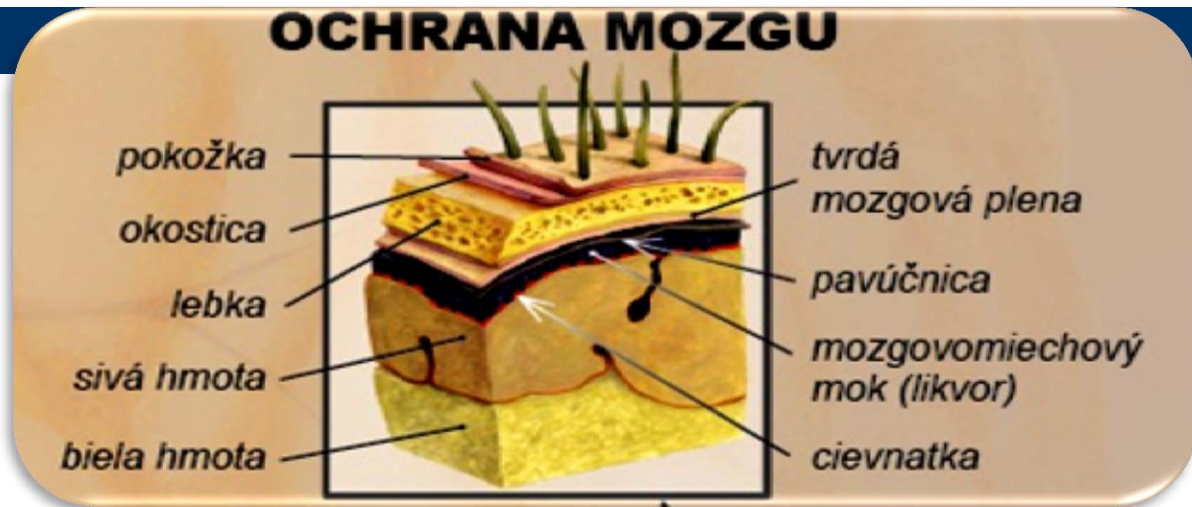
2) Biela hmota (na povrchu) → neurity:

- predné povrazce – zostupné dráhy
- zadné povrazce – vzostupné dráhy
- bočné povrazce – zostupné aj vzostupné dráhy

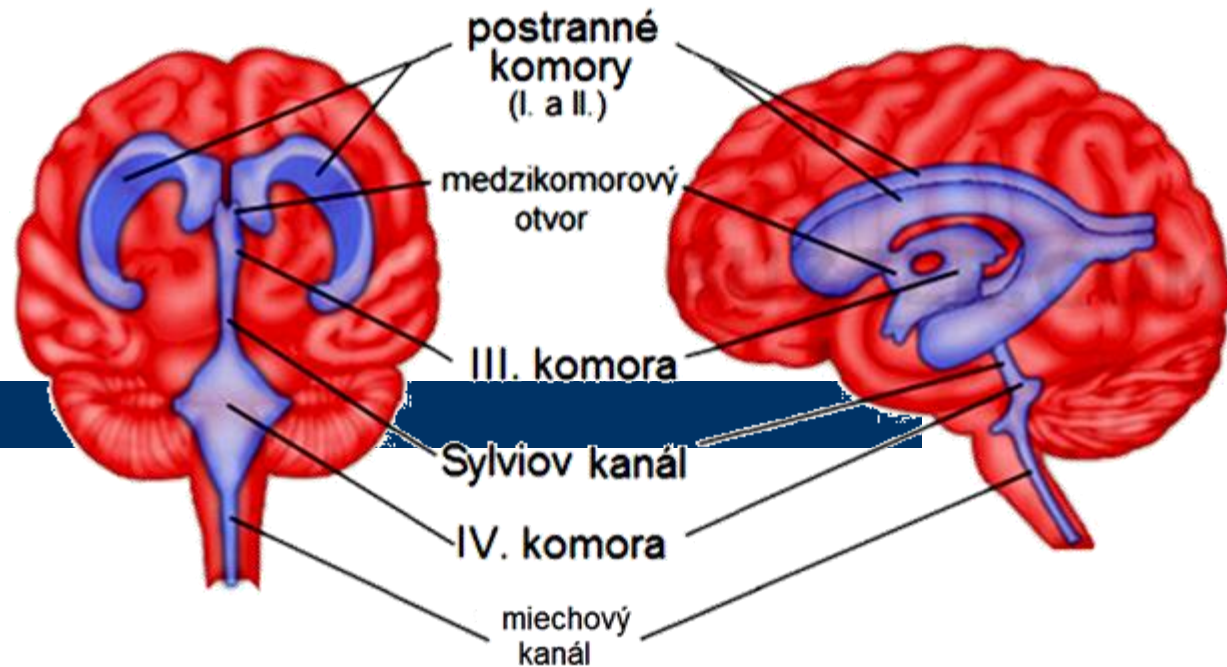
Mozog (Cerebrum, Encephalon)

- Asi 12 miliárd neurónov
- Hmotnosť: 1200-1500g

- Obaly = pleny (meningy):
 - **Tvrdá plena** (dura mater)
 - vonkajšia vrstva priliehajúca ku kostiam lebky
 - **Pavúčnica** (arachnoidea) – stredná vrstva
 - **Cievnatka** (pia mater) – prekrvenie
 - Medzi cievnatkou a pavúčnicou: likvor

Mozgové komory

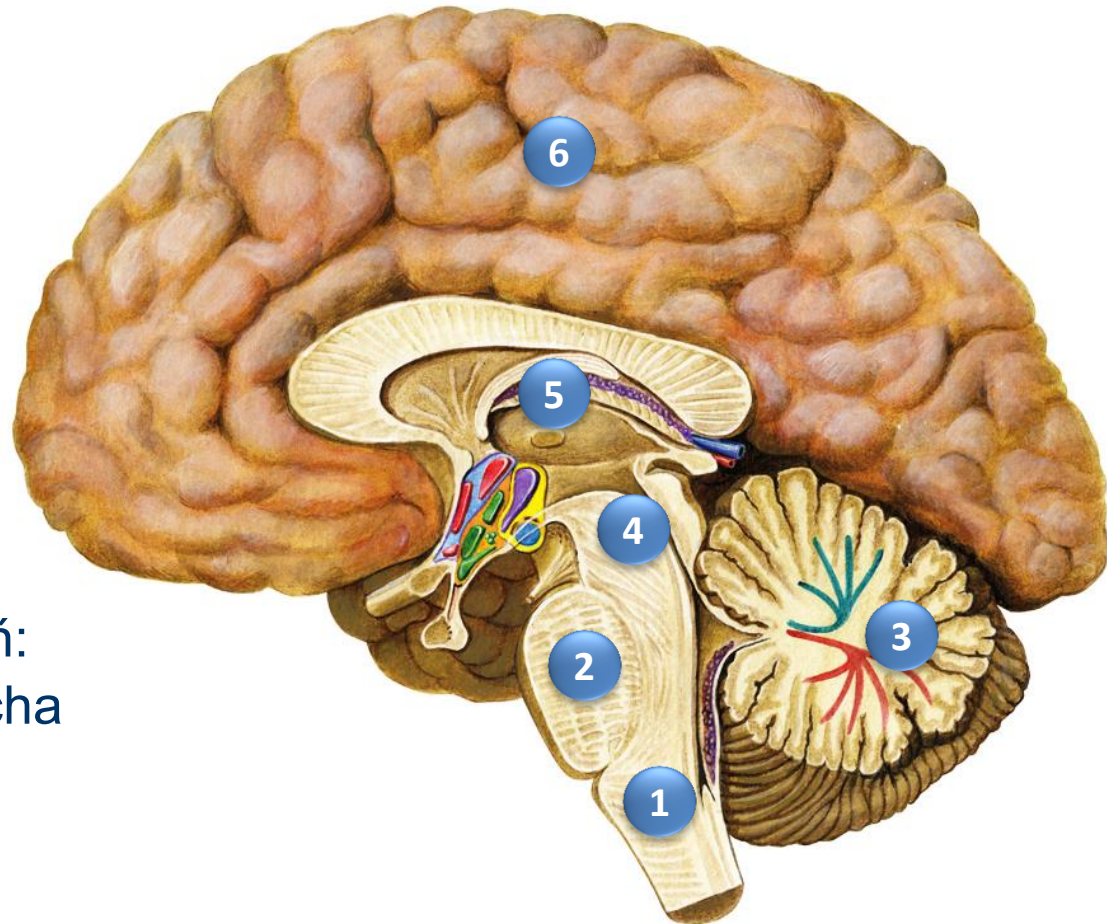

- **I. a II. postranná komora:** predný mozog,
III. komora: medzimotoz,
Sylviov kanál: stredný mozog,
IV. komora: Varolov most
a predĺžená miecha
- naplnené mozgovomiechovým mokom (liquorom)
 - produkuje ho cievnatka I., II. a III. komory, odtiaľ preteká do IV. komory
→ do miechového kanála a do priestoru medzi pleny
 - číra bezfarebná tekutina
 - má výživovacu a ochrannú funkciu (tlmí nárazy)

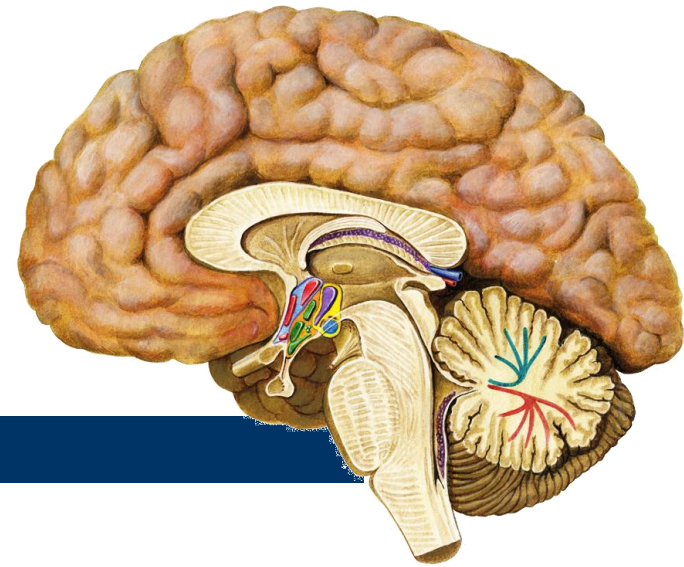
Časti mozgu

- 1 Predĺžená miecha
- 2 Varolov most
- 3 Mozoček
- 4 Stredný mozog
- 5 Medzimotozog
- 6 Koncový mozog

- tzv. mozgový kmeň:
 - predĺžená miecha
 - Varolov most
 - stredný mozog

Zadný mozog

1 Predĺžená miecha (*medulla oblongata*)

- Priame pokračovanie chrbticovej miechy
- Centrum nepodmienených reflexov (obživné, obranné, riadiace)
- Mimika tváre a reč
- IV. mozgová komora
- hlavové nervy: odťahujúci, tvárový, vedľajší a podjazykový

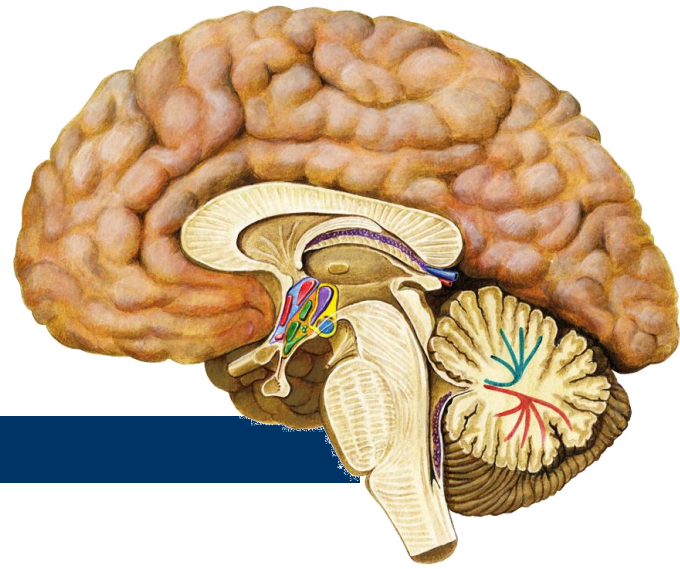
2 Varolov most (*pons Varoli*)

- Spája miechu, mozoček a vyššie oddiely mozgu
- IV. mozgová komora, hlavový nerv: trojkľaný

3 Mozoček (*cerebellum*)

- Udržiavanie rovnováhy tela, ovládanie svalového tonusu
- Koordinácia pohybu
- **2 poglobule**, zbrázdená šedá kôra (bez schopnosti pamäte)

Ďalšie časti mozgu

4 Stredný mozog (*Mesencephalon*)

- Štvorhrbolie
- Ústredie zrakových (zrenicový reflex, akomodácia) a sluchových reflexov
- Hlavové nervy: okohybný a kladkový

• Predný mozog (*Prosencephalon*)

5 Medzimotozog (*Diencephalon*)

• Lôžko (*Thalamus*)

- informácie z kože o teple, chlade, bolesti
- spája mozgovú kôru a oddieli CNS – „brána do vedomia“

• Podlôžko (*Hypothalamus*)

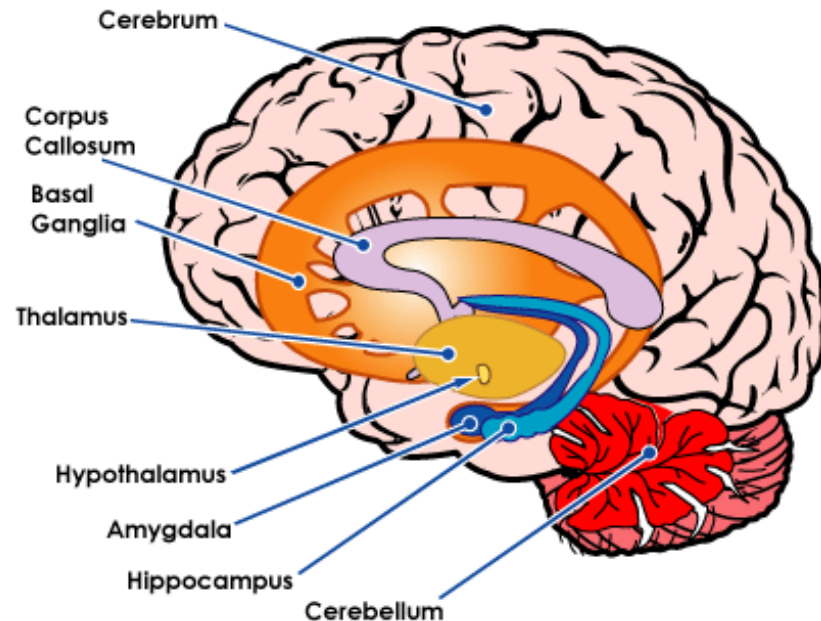
- riadenie činnosti autonómnych nervov + neurosekrécia

6 Koncový mozog (*Telencephalon*)

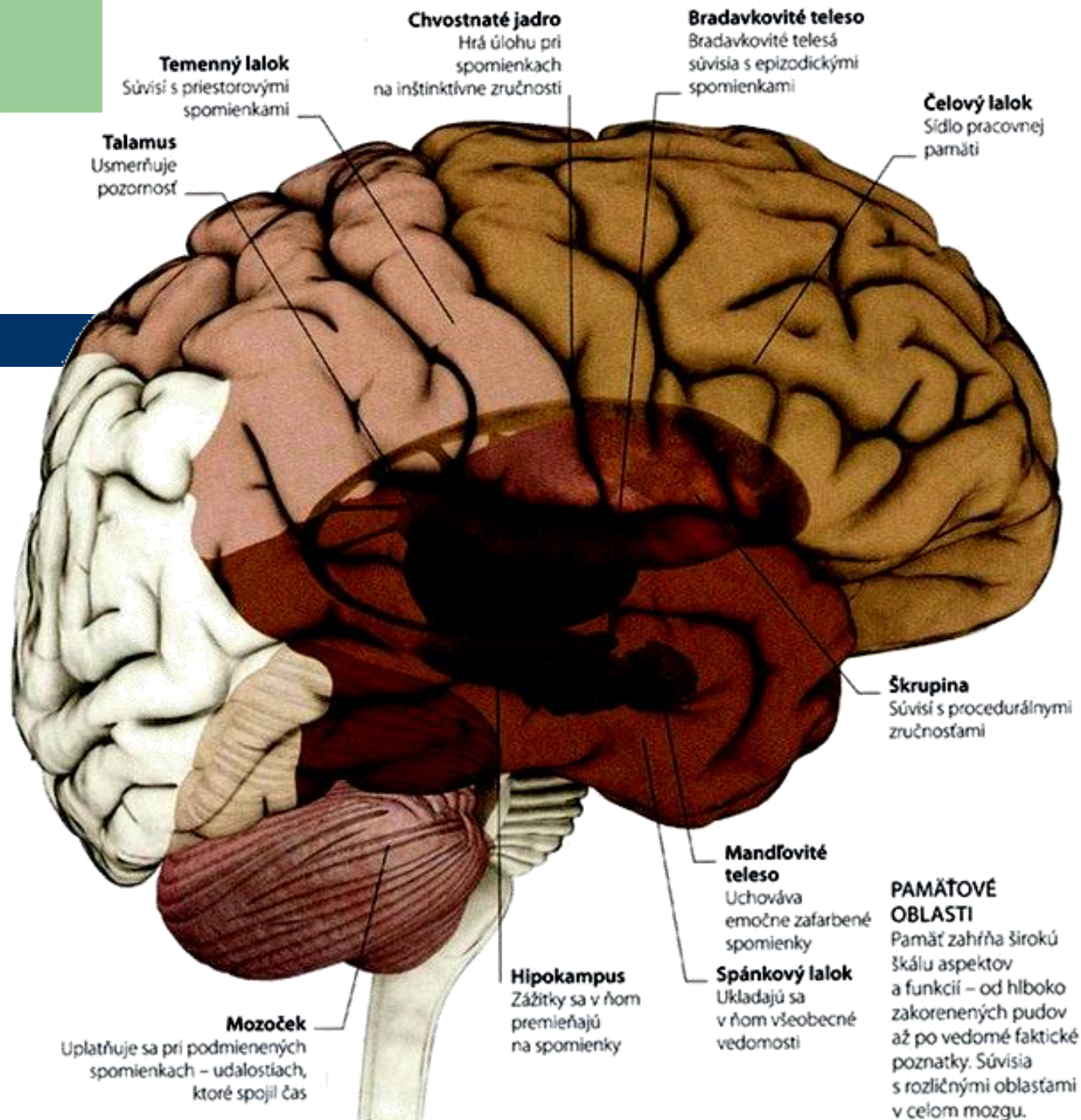
Koncový mozog

Basal Ganglia and Limbic System

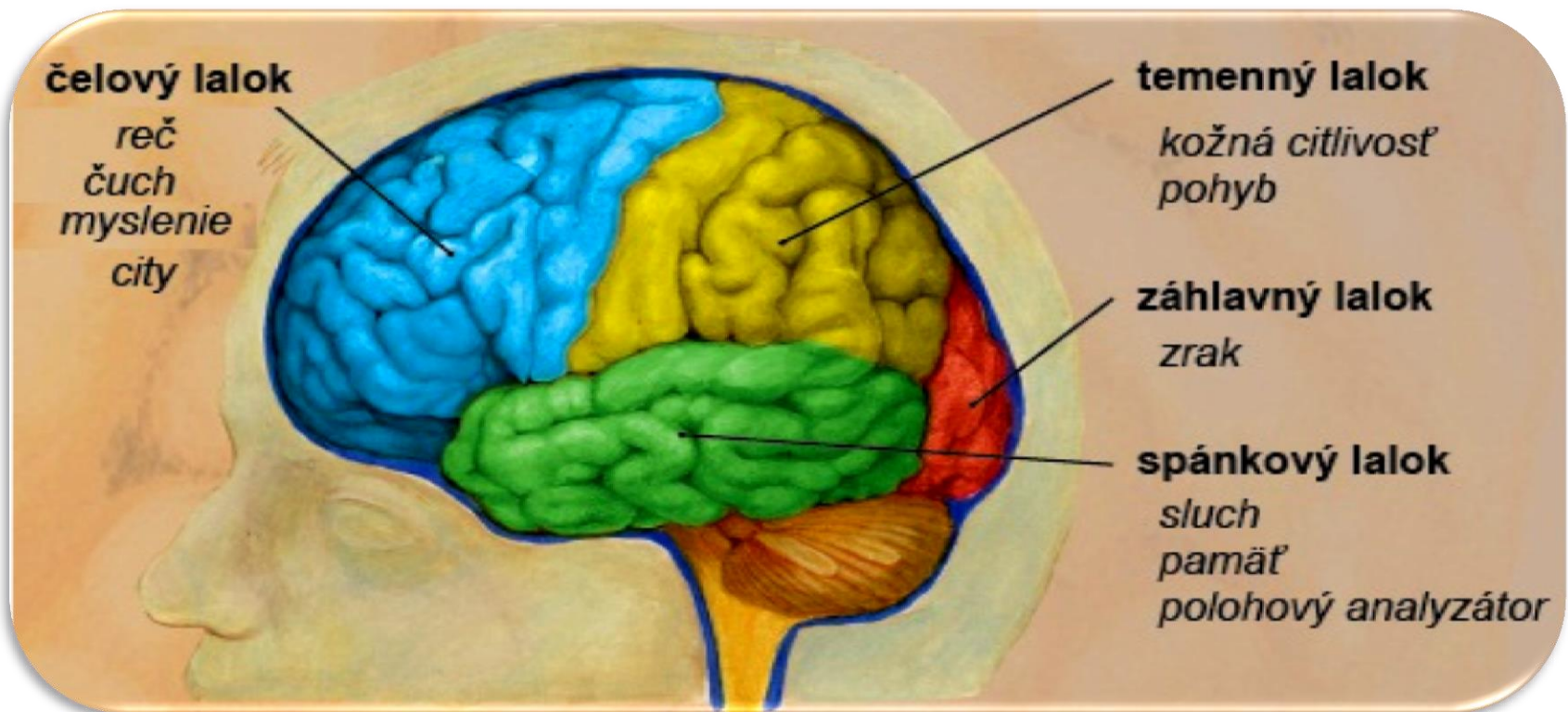
- **2 hemisféry** spojené
svorovým telesom (*corpus callosum*)
- **Mozgová kôra**
 - brázdy (*gyrri*) a závity (*sulci*)
 - vytváranie pamäťových stôp
 - sídlo vedomia
 - rozdelenie:
 - **centrálna časť analyzátorov**
 - **asociačná časť** - centrum reči
- **Bazálne gangliá**
 - skupina jadier neurónov (šedá hmota v bielej hmote)
prepojené s mozgovou kôrou, medzimozgom a mozgovým kmeňom
 - motorická kontrola, kognitívne funkcie, emócie a učenie
(druhá signálna sústava)

Pamäť

Koncový mozog - laloky

Periférna nervová sústava

- **Hlavové nervy – 12:**

- I. Čuchový nerv
- II. Zrakový
- III. Okohybný
- IV. Kladkový
- V. Trojklanný
- VI. Odťahujúci
- VII. Tvárový
- VIII. Polohovosluchový
- IX. Jazykohlanový
- X. Blúdivý
- XI. Vedľajší
- XII. Podjazylkový

- **Miechové nervy – 31:**

- 8 párov krčných nervov
- 12 párov hrudníkových nervov
- 5 párov driekových nervov
- 5 párov krížových nervov
- 1 párov kostrčových nervov
- **vlákna**
 - **Senzitívne** – vedie vzruch od receptora do centra nervovej sústavy
 - **Motorické** – vedie odpoveď do efektora

MIECHOVÉ NERVY

Nervy vystupujúce z miechy.
Riadia činnosť kostrových svalov a kože.
(31 párov)

KRČNÉ NERVY
8 párov

HRUDNÍKOVÉ
NERVY
12 párov

DRIEKOVÉ NERVY
5 párov

KRÍŽOVÉ NERVY
5 párov

KOSTRČOVÉ NERVY
(1 pár)

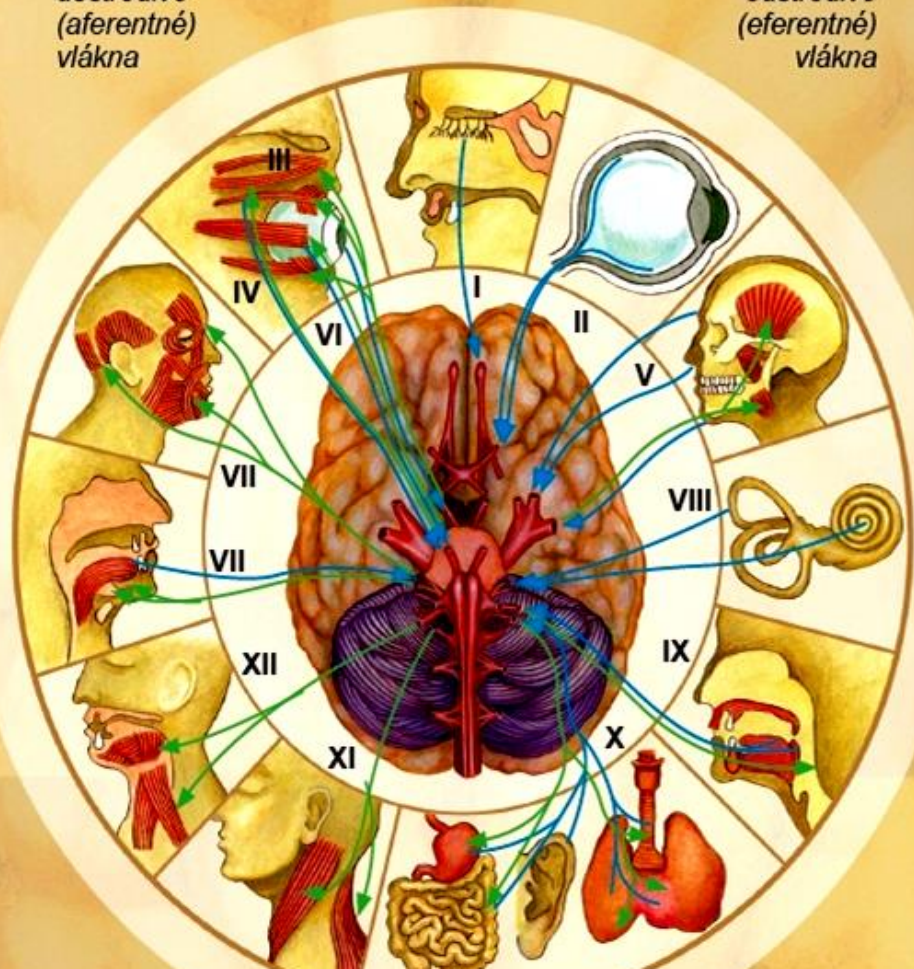
MOZGOVÉ NERVY

Nervy vystupujúce priamo z mozgu. (12 párov)

I. čuchový nerv	VII. tvárový nerv
II. zrakový nerv	VIII. polohovosluchový nerv
III. okohybný nerv	IX. jazykovohltanový nerv
IV. kladkový nerv	X. blúdívny nerv
V. trojklanný nerv	XI. vedľajší nerv
VI. odťahujúci nerv	XII. podjazykový nerv

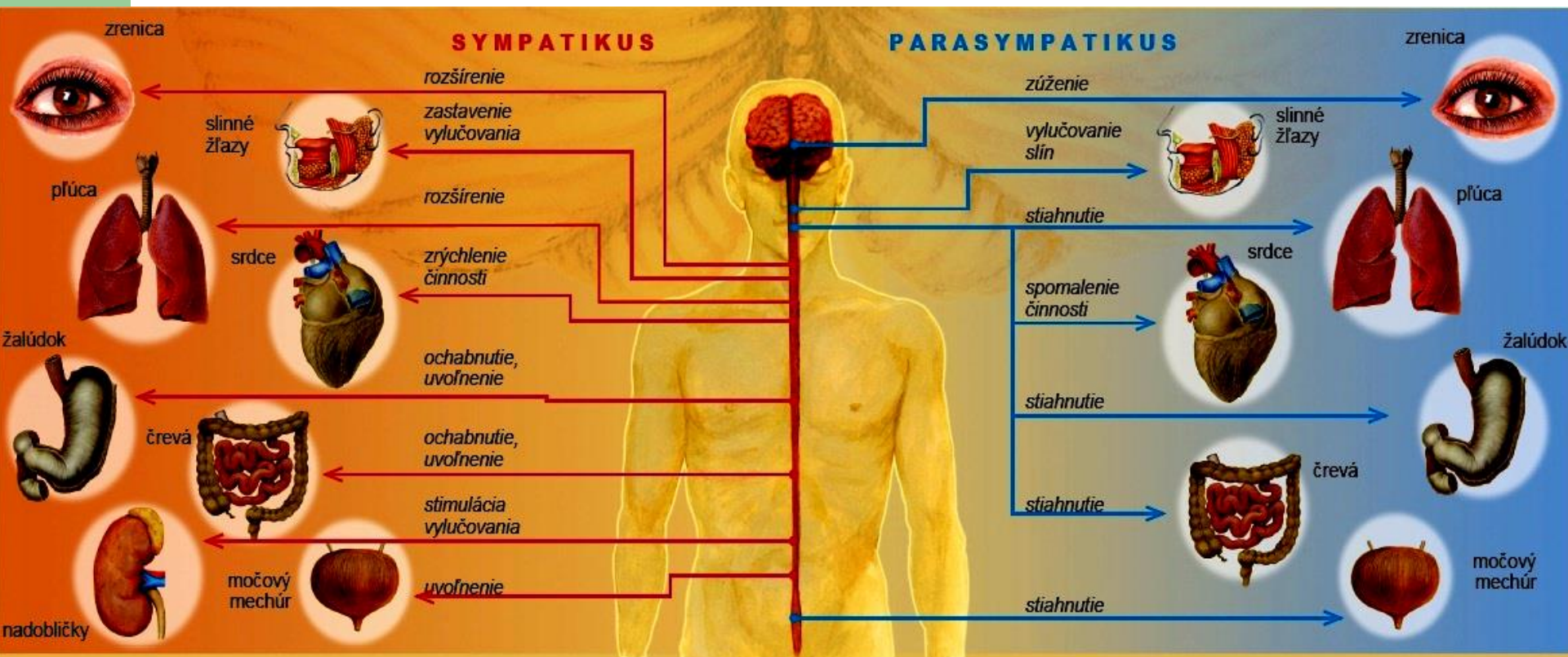
dostredivé
(aferentné)
vlákna

odstredivé
(eferentné)
vlákna

Autonómna nervová sústava

- Zabezpečuje činnosť vnútorných orgánov
- Neovplyvniteľná vôľou

Vyššia nervová činnosť

I. P. Pavlov

- **Základ nervovej činnosti – reflexy, reflexná činnosť**
- **Nepodmienené reflexy**
 - Vrodené
- **Podmienené reflexy**
 - Získané počas života

Ďakujeme za pozornosť 😊
